

(kommende bog af Cand.phil. Steen Ole Rasmussen/under udarbejdelse)

Selvfinansieret fri af arbejdsmarkedet

En praktisk og filosofisk guide

Forord

Bogen er en personlig beretning om den udfordring, det har været at slippe fri af arbejdsmarkedet og overforbruget med æren i behold før pensionsalderen. Den vidner om en øvelse, der ikke først og fremmest har sigtet på en bog, men et forsøg på at leve, skrive og debattere sig ind i udfordringen. Litterære produkter har det med at være et mål i sig selv. Det gælder ikke denne bog. Den er et biprodukt.

Indholdet står for en modsætningsfuld øvelse, der kommer ind om tunge eksistentielle og praktiske spørgsmål, ideologi og forestillingerne om "udviklingen", men især om det paradoksale og tabubelagte i det selvnegerende i menneskehedens nuværende form for "succes".

Mange af de erfaringer, som bogen bygger på, kommer af den massive modstand, som bogens budskaber er blevet konfronteret med i egne formuleringer og over via andres.

Første del argumenterer bredt og generelt for det opbyggelige i at frigøre sig fra arbejdsmarkedet så hurtigt som muligt samt det at minimere sin afhængighed af pengeøkonomien.

Anden del indeholder generelle betragtninger over de nuværende muligheder for tidlig selvfinansieret tilbagetrækning og helt konkrete personlige erfaringer med det.

Tredje del tematiserer "utopien": Hvad er det, der skal ændres generelt i vores samfund for at fremme mulighederne for tidlig selv pensionering. Utopien handler dog mere om, hvad den enkelte kan gøre for samfundet, end hvad det kan gøre for den enkelte; Det, at realisere et liv i kontakt med de forpligtende og overordnede almenmenneskelige udfordringer, er mere konstruktivt end utopiske krav til samfundet. Det er mere end utopi og ideologi.

Indhold

Forord	1
Frihed og nødvendighed	4
Hvordan kan det være agtværdigt at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet før den egentlige pensionsalder?	6
Overforbruget af livsbetingelser	11
Arbejdsmarkedet og den sociale identitet	16
Udvikling, basis og overbygning	17
Lønarbejdets middel- målrationalitet	21
Pengeskabsløsen	27
Friheden er den eksistentielle udfordring	28
Praksis	31
Det økonomiske menneske	31
Praktisk guide til autentisk frihed	40
Realkapital og penge	41
Budgettet	45
Det overflødige skal væk	45
Udfordringen er at få udgifterne ned. Hvordan dækkes de basale behov med et minimalt forbrug af penge?	45
De basale behov:	48
Mad	48
Bolig	50
Beklædning	53
Sundhed og personlig pleje	53
Logistik (transport kommunikation)	54
Informationsteknik	55
Pengeindtægt ved arbejde og kapital	56
Løn	56
Renter afkast	57
Lejeindtægt	57
Lidt om tal og proportioner	59
Overførselsindkomst	60
Borgerløn	61
Fælder og trusler i forhold til projektet	62
Utopien	64
Konstruktive utopier og dystopier	64
(R)evolution eller udvikling(en)	80
Neutral beskrivelse	81
Et afledt spørgsmål	82
Revolutionens nødvendighed	84

Stolthed	87
En udtalt social manifestation	87
Ordliste	92
litteraturliste	96

Frihed og nødvendighed

Udviklingen fremstår som det, mennesket prioriterer i sin forvaltning af friheden. Vi fødes ind i en ramme af fortællinger, og fortællingen om den individuelle og kollektive udvikling står for det positive, "det som ingen kan være imod"!

Men udviklingen er og tilhører først og fremmest en fortælling, helt modsat den naturvidenskabeligt funderede evolution. Fortællingen er af tvivlsom karakter, hvor naturen og naturvidenskaberne taler et helt anderledes og entydigt sprog om nødvendigheden.

Når vi lever i en tid, der er præget af de store fortællingers sammenbrud og falske nyheder, faktabenægtelse og illusioner om evig økonomisk vækst, så er det fordi fortællingen om udviklingen i modernistisk forstand er brudt sammen over for naturen med den ubønhørlige nødvendighed.

Det gælder over en kam, at samtlige kommercielle medier ville betale for at slippe for at høre sandheden om sig selv, bl.a. alt, hvad der står i denne bog. De herskende succeskriterier, som de dyrkes i den stort anlagte massekommunikation, er uforenelig med naturgrundlaget. Deres frihedsidealer, ideologi er falsk, fordi de forbryder sig mod nødvendigheden.

Evolutionen siger ikke noget, den er ingen fortælling, den er bare, tavs, ubønhørlig, ligesom den mangfoldighed af former for naturligt givne betingelser, der omgiver eksistensen.

Det er mennesket med dets yderst tvivlsomme fortællinger, der prøver på at fremstille sine skridt på jorden, som om de var udtryk for en højere naturlig nødvendighed, evolutionen, der gik forud for og som mennesket foretrækker at se sig selv som kulminationen på. Naturen har ikke brug for fortællinger. Den lyver ikke, siger ikke noget helt modsat mennesket med alle dets tvivlsomme påstande om udvikling og evolution.

Den menneskelige eksistens er omgivet af en mangfoldighed af naturligt og socialt givne omstændigheder, nødvendigheder, som ikke er til at komme udenom, uanset om eksistensen forstår sig på dem eller ej. Fortællingen om udviklingen udgør en ramme som det moderne samfund gerne ville identificere med selve naturen eller evolutionen i naturvidenskabelig forstand. Men sådan, som det er nu, er fortællingen om udviklingen blevet til ideologi, dvs. led i en yderst tvivlsom og potentielt set skadelig form for social ramme for selvforståelse.

Dyrkelsen af den økonomiske vækst som vejen frem mod den bedste af alle verdener har så mange miljømæssige, klimamæssige og menneskelige uhensigtsmæssige konsekvenser, at det for længst er blevet aldeles nødvendigt at stoppe op og se på fakta frem for udviklingsdrømmen her.

Den eksistentielle frihed må åbne sig for et helt anderledes kvalitativt liv, der ikke smadrer ind i naturens grænser for kvantitativ vækst, med ubodelig skade på livet til følge. Fortællingen om udviklingen hænger ikke sammen, fordi mennesket i sin jagt på den tenderer mod at smadre livets betingelser med sin "succes".

Den eksistentielle frihed må bruges til at vælge et kvalitativt bedre liv i overensstemmelse med den naturlige nødvendighed i stedet for markedstænkningen, den politiske magtlogik og de herskende sociale kriterier for succes, der sætter kursen mod underminering af forudsætningerne for livet.

Mennesket må lære at forvalte sin frihed i overensstemmelse med en højere nødvendighed end psykens og det sociale bekvemme og falske fortællinger om udviklingen. Mennesket med dets udviklingsfortællinger er ikke evolutionens blomst. Dets forvaltning af friheden er ikke evolutionens forlængelse, men forbryder sig mod grænserne for vækst, på bekostning af sit eget og andre livsformers fremtid.

Derfor må mennesket vælge en anden vej.

Det intelligente og globalt tænkende menneske kan ikke være en del af den udvikling, der udfolder sig nu, fordi det eksisterer ind i forståelsen for en falsk fortælling om udvikling på baggrund af en højere nødvendighed og forståelsen for, hvad naturens evolution er.

Det må gøre sig uafhængig af arbejdsmarkedet.

Det må gøre sig uafhængig af velfærdsstatens overførselsindkomster.

Det må skabe sig en ny fortælling.

Det er en kæmpe udfordring for den enkelte, men forudsætningen for at kunne modsige den falske fortælling.

Herfra kan det kritisere en syg verden, som har fuld fart mod at smadre livets forudsætninger i udviklingens navn.

Hvordan kan det være agtværdigt at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet før den egentlige pensionsalder?

Før vi kommer til beskrivelserne af konkrete muligheder og krav i forhold til den enkelte, for at denne kan gøre sig fri af arbejdsmarkedet og blive finansielt uafhængig i en yngre alder, så skal den mentalitet og de former for social identitet, der bæres af og i arbejdsmarkedet, behandles.

Hvad er det for en mentalitet, som man er oppe imod, her hvor man argumenterer for det agtværdige i at træde ud af arbejdsmarkedet så hurtigt som muligt?

Er det mere og andet end mentalitet? Handler det om, at det er tilbuddet og den grad, hvormed lønarbejdet har succes og udbredelse som kilde til rigdom, der ikke kender sine grænser, eller er lønarbejdet virkeligt så afgørende ingrediens i alt, hvad der har med løsningen på alle problemer at gøre?

Hvilke eksistentielle udfordringer står et menneske overfor, der hvor det vil skabe sig en tilværelse og skrive sig ind i en anden fortælling, end den der bygger på lønarbejdet?

Hvilke overordnede problemer, om nogen, kan den selvfinansierede frihed fra arbejdsmarkedet være med til at løse?

Hvilken belønning ligger der for den enkelte i at komme i mål med hele øvelsen?

Det er meget vigtigt, at man forstår, hvor grundlæggende man anfægter stort set alle forestillinger omkring personlig identitet, generel udvikling og mening i det hele taget, når man anfægter den vækstfilosofi, som styrer det moderne samfund. Stort set alle former for opdragelse og ideologi anfægtes, og den enkelte, der står fast på at modsige traditionen, er nødt til at begrunde og forstå den fundamentalt eksistentielle udfordring, som man giver sig selv ved at vende sig mod traditionen og overgive sig til den forpligtende frihed, som friheden fra arbejdsmarkedet afslører og kommer af.

Mennesket kan ikke leve uden at være en del af en fortælling. Det ligger i det at være menneske. Fortællinger skal være genkendelige, man skal kunne genkende sig selv og hinanden i dem. Naturen er ikke og har ikke nødvendigvis nogen fortælling, på samme måde som et menneske har. Den udvikler sig endda, i overensstemmelse med

Darwins udviklingslære, dvs. evolutionen, men den eksisterer ikke som mennesket. Distinktionen mellem naturen med dens evolution og mennesket med dets fortællinger om udviklingen er værd at tage udgangspunkt i, når man vil i kontakt med sig selv og de forpligtende udfordringer, vi som eksisterende medlemmer af en ekstremt overrepræsenteret art har skabt for os selv i flugt fra den egentlige frihed.

Det er videnskabeligt bevist, at mennesket på mange måder er i fuld fart mod at underminere sine livsbetingelser, og vort lille semifeudale monarki, Danmark, velfærdsstaten der befinder sig i det øverst nordlige af EU, har et forbrug, der ville kræve ca. 4,5 jordkloder i tilfælde af, at resten af verdens befolkning havde et lige så stort og stinkende overforbrug af jordens begrænsede ressourcer. Alligevel kan den til enhver siddende statsminister ikke gå ind for andet end øget produktion og forbrug.

Cop26 i Glasgow afslørede, at på trods af det faktum, som er gennem dokumenteret af FN's klimapanel, nemlig at menneskeheden har fuld fart med ødelæggelsen af det klima, som livet er betinget af, så formåede man heller ikke her fundamentalt at ændre på "udviklingen", jagten på succes i traditionel forstand, der fører til den store kollektive selvdestruktion.

Fortællingen om udvikling og fremskridt bygger op om en lang række selvnegerende tilbøjeligheder, der gør, at den er i krise, og at det er på tide at skabe nye fortællinger, som man kan identificere sig med og være stolt af.

Denne bog tager udgangspunkt i det, der først var en simpel reaktion hos et ungt menneske allerede i slut 1970'erne og som med tiden er blevet udviklet til en sammenhængende levende kritik af "udviklingen". Den er resultat af et helt liv i opposition til den udvikling, den fortælling, som er sin egen største trussel. Den er ikke kommet lige ud af det blå som en legende litterær øvelse, men opstået som en lang kamp for at forstå alt det, som et levet liv kan læses som en lang reaktion på. Det har på ingen måde været let.

Den bygger på erfaringerne med stort set at stå helt alene, og den slutter med en konstatering af, at mange flere nu har samme oplevelse af at stå relativt alene med oplevelsen af ikke at kunne deltage i det moderne samfunds pladderoptimistiske fortælling om evig økonomisk vækst og om, hvor godt man vil hinanden og den natur, der omgiver os. Bogens budskab er ikke skabt for at blive solgt. Det falder som en del af budskabet, at det ikke er let at sælge, men så meget mere sandt og alvorligt. Samtlige medier på demokratistøtte og kommercielle forlag vil betale for ikke at forholde sig til budskabet,

der er en lang levet kritik af alt, hvad de står for med deres syge succeskriterier.

De fleste mennesker er fanget ind af fortællingen om udvikling. Friheden, den mere fundamentale eksistentielle frihed, handler om at gøre sig fri af denne fortælling, at skabe sig en anden, der er i overensstemmelse med virkeligheden, naturen, en højere nødvendighed, en autentisk eksistential frihed, der forpligter frem for de pladderoptimistiske udgaver af friheden, som tilhører vækstsamfundets syge fortælling om udviklingen.

Vi har alle den frihed, som vi flygter fra, når vi ureflekteret overtager de fortællinger, som traditionen med hele dens dødvægt af mentalitet og konservatisme står for. Det er på ingen måde befriende eller let at stille sig op mod og uden for fortællingen. Men det er nødvendigt, fordi den er en stor selvfed og destruktiv løgn.

Fundamentalt set er frihed på det eksistentielle plan mere end "frihed fra noget konkret". Man er fx ikke pr. definition mere fri, bare fordi man er udenfor arbejdsmarkedet. De fleste, der er uden for arbejdsmarkedet, er på overførsel, dvs. bundet op på det kontrakt-samfund, som vores statsminister taler meget om. Noget for noget-princippet er lederen for det største arbejderpartis primære tilgang til individet. Det handler om at binde individet op på et samfunds kolossale forbrug af livets betingelser. Kan du ikke klare dig på arbejdsmarkedet, bidrage på markedet, så skal du forberede dig på at kunne. Dit økonomiske grundlag er betinget af dit bidrag til eller i det mindste din symbolske indskrivning i og underkastelse i forhold til arbejdsmarkedet.

De mange bistandsklienter her i landet står principielt til rådighed for et arbejdsmarked, der ikke står til rådighed for dem. Og fordi velfærdsstaten ikke kan acceptere, at nogen eksisterer uden at bidrage til produktionen, så skal disse om ikke andet symbolsk stå til rådighed for arbejdsmarkedet og/eller deltage i aktiviteter, der kun ligner produktiv virksomhed.

Dette samfund bruger meget store midler på at forberede unge mennesker på arbejdsmarkedet. Det bruger flere midler på at aktivere og fordele midler, end det bruger på egentligt at forsørge de "uproduktive".

Princippet, noget for noget, skal overholdes, og "det er en myte, at det skal være lystbetonet at gå på arbejde" (frit efter statsminister, Mette Frederiksen (MF) og andre medlemmer af folketinget(mf'ere), underforstået, en dansker skal stå til rådighed for og deltage i den rituelle lovprisning af arbejdsmarkedet som det sted, der giver legitimt tilhørsforhold til staten, uanset om det er meningsløs

tvangsaktivering, dvs. kun principielt nyttigt, men faktisk unyttig aktivitet, som en bistandsklient sættes ind i.

En dansk statsborger er ikke fri, bare fordi han eller hun står uden for arbejdsmarkedet. Konkret og principielt gør velfærdsstaten alt, hvad den kan for at individet mærker og identificerer sig med den fortælling om udvikling, som den herskende orden står for.

Hvis en dansk statsborger konkret vil skrive sig ind i en anden fortælling, så må denne gøre sig finansielt uafhængig.

Den eksistentielle frihed og evnen til at tænke kan staten ikke tage fra individet. Men friheden fra arbejdsmarkedet giver den ikke frivilligt, heller ikke den stolthed, som hviler i konkret at være fri af arbejdsmarkedet. Den lever af at tvinge individet ind i overproduktion og overforbrug af livets betingelser. Den lever af individets frihed og de sande naturligt givne livsbetingelser. Det indrømmes eksplicit via en løgn, som bindes i halen på lovprisningen af forbruget og produktionen. Det hedder sig nu, at vi skal have gang i hjulene for at få råd til at tage os af de gigantiske problemer, som vi skaber for os selv med vores ekstravagante produktion og forbrug. Paradokset skurrer fælt mellem ørerne på den, der har fulgt med, og ved hvad den økonomiske vækst står for i virkeligheden.

Begrebet frihed figurerer traditionelt, begrebsligt fortællemæssigt som noget entydigt positivt, men kun sjældent kommer dybden i, hvad frihed er, til udtryk. Den givne eksistentielle frihed er ikke nogen fortælling. Den er et ontologisk faktum, som mennesket flygter fra, fordi det handler om at være autentisk til stede i livet, noget der virker voldsom, når man forstår det rigtigt, oplever det, lever friheden ud.

Der er noget både forpligtende og skræmmende over den eksistentielle frihed, og det er ikke uden grund af nogle af de tungeste og største filosoffer har beskrevet, at mennesket er tilbøjeligt til at flygte fra den.

En stor del af den menneskelige foretagsomhed er dybest set udtryk for menneskets iboende flugt fra friheden! Måske drives ødelæggelsen af naturen og klimaet af det forhold, at mennesket ikke tør leve et autentisk liv i frihed!

Vi bliver nødt til at gennemgå en filosofisk øvelse hver især og på individuelt plan, før vi kommer til de mere konkrete anvisninger på, hvordan uafhængigheden i forhold til lønarbejdet realiseres praktisk, konkret og socialt.

“Det økonomiske menneske” er helt centralt at komme ind på filosofisk og praktisk. Det er både problemet, som abstrakt og konkret

størrelse, men også del af løsningen. Forståelsen for og evnen til at finansiere et liv uden lønarbejde kræver i den grad økonomisk sans. Så man slipper ikke udenom at dyrke "det økonomiske menneske" i sig selv, ej heller for at identificere det som en del af problemet, forklaringen på menneskehedens drift mod at ødelægge sine livsbetingelser med økonomisk vækst.

Den måde, som det moderne samfund orienterer sig på omkring de økonomiske mål for udvikling og vækst, er med til at skabe en masse problemer. Men, evnen til at tænke og handle økonomisk er også helt afgørende for, om et menneske kan opnå den finansielle frihed, dvs. realisere muligheden for at gøre sig fri af arbejdsmarkedet uden at være på overførsel før pensionsalderen.

Derfor falder refleksionerne over det økonomiske menneske både inden for det, der har med begrundelserne for at gå tidligt på pension at gøre, såvel som det der har med de konkrete muligheder for at realisere det at gøre.